

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ
DI350

Οκτώβριος 2017
05/10/2016, Αθηνά

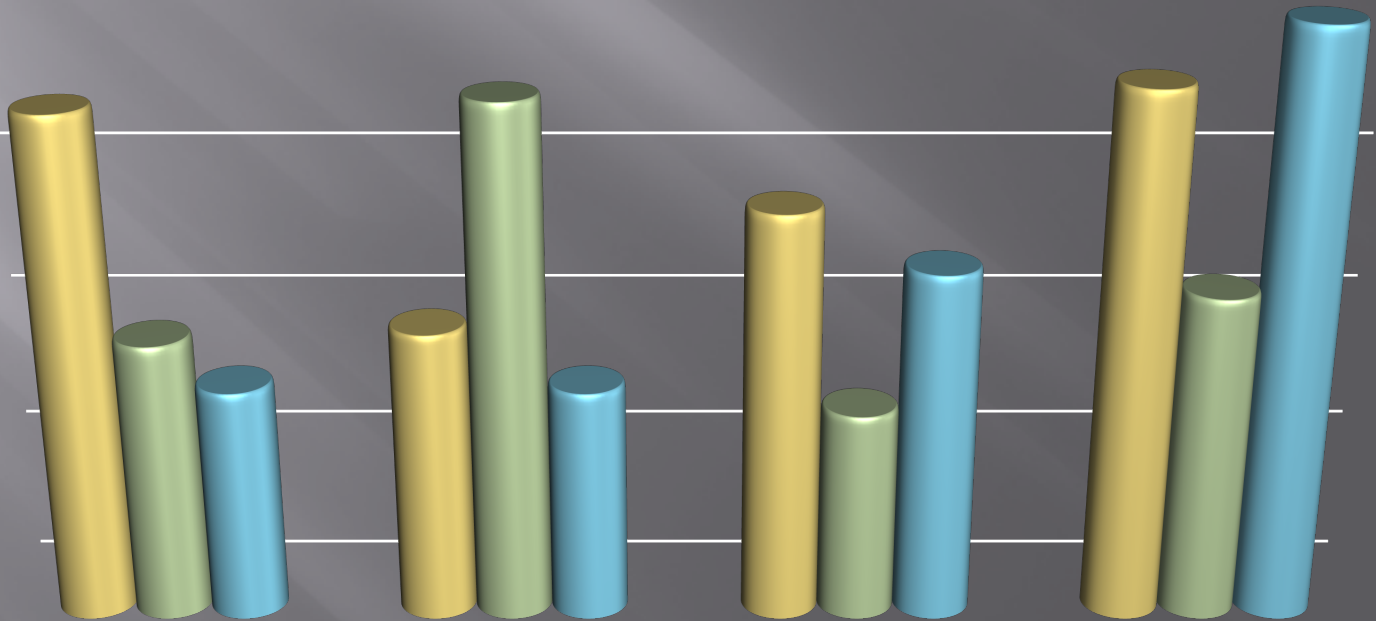
Αθηνά Μαρκαντώνη

(PhD Canterbury, Kent)

amarkantoni@di.uoa.gr

WHO IS WHO?

Γιατί είμαστε εδώ?

<https://www.youtube.com/watch?v=XxutY7ss1v4>

ΣΤΟΧΟΙ

- **ΝΑ ΣΚΕΦΤΟΜΑΣΤΕ ΚΡΙΤΙΚΑ - ΝΑ ΜΙΛΑΜΕ ΜΕ ΓΕΓΟΝΟΤΑ**
- 1. Να εξετάσει την ιστορία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και να προσφέρει μια διεπιστημονική προσέγγιση του φαινομένου
- 2. Να προσφέρει τις βασικές γνώσεις για τους θεσμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), τη λειτουργία τους και τη διαδικασία λήψης αποφάσεων μέσα σε αυτή
- 3. Να αναλυθούν οι νέες πολιτικές της ΕΕ με έμφαση στις πολιτικές της έρευνας και της καινοτομίας
- 4. Να παρουσιαστούν ερευνητικά προγράμματα της ΕΕ και οι δυνατότητες που παρουσιάζονται για το μέλλον των ελλήνων ερευνητών/μεταπτυχιακών φοιτητών

ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ

10% ΠΑΡΟΥΣΙΑ

40% ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
(20% ΓΡΑΠΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ &
20% ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ)

50% ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
(ΠΟΛΑΠΛΩΝ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ)

ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- ΕΠΙΛΟΓΗ ΘΕΜΑΤΟΣ
- ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ
- ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

ΘΕΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Θεωρητικές προσεγγίσεις για την Ευρωπαϊκή Ενοποίηση - Θεωρίες και υποθέσεις (Υ)

Ομοσπονδισμός,
Λειτουργισμός – Νεολειτουργισμός,
Διακυβερνητισμός

Θεσμοί

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Άλλες Πολιτικές

Ευρωπαϊκές πολιτικές (Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας, Νομισματική Πολιτική, Μετανάστευση, άλλο)

Το Δημοκρατικό Έλλειμμα' και ζητήματα νομιμοποίησης;

Ευρωπαϊκή Ενοποίηση & Δημοκρατία
(checks and balances and/vs politicization approaches).

Περιεχόμενα μαθήματος

- 1. Εισαγωγή
- Εισαγωγή στην Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση & βασικές έννοιες – περιεχόμενα μαθήματος.
- Η δημιουργία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων/Ένωσης (Συνθήκες)
- Κριτική προσέγγιση των βασικών θεωριών για την Ευρωπαϊκή Ενοποίηση (Ομοσπονδισμός, Λειτουργισμός – Νεολειτουργισμός, Διακυβερνητισμός, κτλ).
- 2. Η θεσμική οργάνωση και η λήψη αποφάσεων στην ΕΕ
- Δομή και λειτουργία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.
- Δομή και λειτουργία του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της ΕΕ.
- Δομή και λειτουργία της Ευρωπαϊκής Κοινοβουλίας.
- Η Διαδικασία λήψης αποφάσεων στην ΕΕ και ο ρόλος των κρατών μελών.
- 3. Νέες Ευρωπαϊκές πολιτικές
- Πολιτική της Έρευνας και της Τεχνολογίας
- Α. Η Ερευνητική Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης & το νέο Πρόγραμμα Πλαίσιο για την Έρευνα και την Καινοτομία - Horizon 2020 (Στόχοι & Δομή)
- Β. Η Ερευνητική Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης & το νέο Πρόγραμμα Πλαίσιο για την Έρευνα και την Καινοτομία - Horizon 2020 (Μηχανισμοί χρηματοδότησης)
- Άλλες Πολιτικές
- 4. Γενικές κατευθύνσεις: Και μετά τι;
- Ερευνητικά προγράμματα, Πρακτική Άσκηση, Διδακτορικό στην ΕΕ.

Η δημιουργία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων/Ένωσης

- **ΤΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ (1951-57)**
 - Συνθήκη του Παρισιού, (1951) ΕΚΑΧ - ΕΚΑΕ
 - Η Συνθήκη της Ρώμης, (1957) ΕΟΚ, ΕΥΡΑΤΟΜ

- **ΤΜΗΜΑΤΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ (1958-85)**

- **ΕΠΑΝΕΚΙΝΗΣΗ - RELAUNCH - ΠΟΛΙΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ (1986-σήμερα)**
 - Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, (1986) Ενιαία Αγορά
 - Η Συνθήκη του Μάαστριχτ, (1992) ΕΕ 3 Πυλώνες
 - Η Συνθήκη Άμστερνταμ, (1997)
 - Η Συνθήκη Νίκαιας, (2001) Θεσμική Προετοιμασία- Ανατολική Διεύρυνση
 - Η νέα διακυβερνητική Συνθήκη για το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα (2004 -απόρριψη)
 - Η Συνθήκη Λισαβώνας, (2007) Κατάργηση πυλώνων - Θεσμική Μεταρρύθμιση

Το ξεκίνημα

- Ιδέα της Ενωμένης Ευρώπης:
- Πατέρες της ιδέας: Shuman - Monnet
- Μετά το ΒΠΠ: Ποτέ Ξανά
 - ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ: ΝΑΤΟ, ΗΕ, Συμβούλιο της Ευρώπης
- Churchill: US of Europe: Γαλλία και Γερμανία στο κέντρο
- Φορμουλα Ασφαλειας και Ειρήνης μέσα από αμοιβαία εξάρτηση ή Συσσωμάτωση

Το ξεκίνημα

- Jean Monnet: Οικονομική Ολοκλήρωση πάνω στον Ανθρακα και το Χάλυβα
- ΓΙΑΤΙ?:
- 1.Α&Χ ήταν σημαντικές πρώτες ύλες για την ανοικοδόμηση της Ευρώπη (βασικός οικονομικός παράγοντας εμπορίου και συναλλαγών).2. Γερμανία είχε αποθεματα και θα βοηθούσε μια δυνατή Γερμανία = δυνατή Ευρώπη
- Schuman: Υπ Εξωτερικών Γαλλίας 1950 ανακοίνωσε τη δημιουργία της ΕΚΑΧ στη λογική Churchill
- Στοχος : βαθύτερη συνεργασία και συσσωμάτωση (integration)
1951 Treaty of Paris

Το ξεκίνημα

- ▣ 1957: Συνθήκες της Ρώμης
 1. Η Συνθήκη της ΕΟΚ
 2. Η Συνθήκη για την Ατομική Ενέργεια
- ▣ 6 ιδρυτικά κράτη μέλη
- ▣ Θεσμοί ίδιοι με αυτούς της ΕΚΑΧ

2. Τμηματική Εξέλιξη

- ▣ 1. 1961 Α' ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ - De Gaulle προβάλλει βέτο στην ένταξη της Δανίας, Νορβηγίας, ΜΒ & Ιρλανδίας - φόβος επιρροής ΗΠΑ
- ▣ 2. 1962 Η Συνέλευση μετονομάζεται σε Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο - ξεκάθαρες φιλοδοξίες και ενίσχυση εξουσιών
- ▣ 3. 1963 & 1964: Ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου: Άμεση Εφαρμογή και Υπεροχή Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας

Τμηματική Εξέλιξη

- ▣ 4. 1965 Συνθήκη Συγχωνευση: Ενιαίο θεσμικό πλαίσιο
- ▣ 5. 1970 Ευρωπαϊκή Πολιτική Συνεργασία: Άτυπα - Προάγγελος της ΚΕΠΠΑ
- ▣ 6. 1973: Ένταξη τελικά της Δανίας, Ιρλανδίας και ΗΒ
- ▣ 7. 1974: Ευρωπαϊκό Συμβούλιο - άτυπη σύσταση και συναντήσεις των αρχηγών των κμ. Εξέταση νέων πολιτικών και άλλων δύσκολων πολιτικών θεμάτων

Τμηματική Εξέλιξη

- ▣ 1976: Πράξη σχετικά με την ΕΚΛΟΓΗ των εκπροσώπων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με ΑΜΕΣΗ γενικευμένη ψηφοφορία - Πρώτες εκλογές ΕΚ 1979
- ▣ 1979: Εγκαθίδρυση Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος - προκαθαρισμένες συναλλαγματικές ισοτιμίες - προάγγελος του κοινού νομίσματος, του Ευρώ
- ▣ 1981: Ένταξη Ελλάδας
- ▣ 1986: Ένταξη Ισπανίας & Πορτογαλίας

η Πορεία

- 1. Πολιτική εξάπλωση: προστέθηκαν πολιτικές
- 2. Θεσμική εξάπλωση (κάθετη): ισχυροποιήθηκαν οι θεσμοί – ορθολογικοποίηση δομής και λειτουργιών
- 3. Γεωγραφική εξάπλωση: Διεύρυνση νέων μελών

3. Επανεκίνηση - Πολιτικοποίηση

- ▣ 20 χρόνια αναθεώρησης Συνθηκών που μετασχημάτισε την Ευρώπη (1986-2007)
- ▣ Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, Μαστριχτ, Αμστερντάμ, Νίκαια, Λισσαβώνα

Relaunch - Πολιτικοποίηση

- ▣ **1986: Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη**
 - ▣ Jacques Delors: νέο όραμα πιο φεντεραλιστικό - Συμφιλίωση της ανάγκης με το ιδανικό
 - ▣ Μειωμένη Πρόοδος στην Ενιαία Αγορά - δασμοί και ποσοστόσεις και βέτο από κμ
 - ▣ ΕΕΠ διευρύνει το δικαίωμα της ειδικής πλειοψηφίας σε περισσότερους τομείς
 - ▣ Άλλα Μέτρα
 - ▣ Ενωματώνει τυπικά στη συνθήκη το **Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα** (που θα ελέγχει τις διακυμάνσεις στις ισοτιμίες) και την **Ευρωπαϊκή Πολιτική Συνεργασία**
 - ▣ **Διευρύνει αρμοδιότητες**
 - ▣ Περιβάλλον και Κοινωνική Πολιτική

Relaunch - Πολιτικοποίηση

- ▣ Απόλυτη Πλειοψηφία για να περάσει η Συνθήκη
- ▣ Δανία και Ιρλανδία
 - ▣ Πρώτες χώρες που έκαναν δημοψήφισμα για να περάσει η Συνθήκη
 - ▣ ΕΕΠ περνάει με τη δεύτερη!
- ▣ Τα Δημοψηφίσματα γίνονται εμπόδια

Relaunch - Πολιτικοποίηση

- ▣ Η Συνθήκη του Μαστριχτ 1992
- ▣ Κίνητρα
 - ▣ Όρεξη για μεγαλύτερη ολοκλήρωση
 - ▣ Κατάρρευση του τοίχους του Βερολίνου (συντονισμένη απάντηση - πιθανή αστάθεια)

Relaunch - Πολιτικοποίηση

- ▣ Η Συνθήκη του Μαστριχτ 1992

- ▣ Αποφασιστικά Βήματα
 - ▣ 8 ετές πρόγραμμα για την ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Οικονομική Ένωσης
 - ▣ Ενδυνάμωση συνεργασίας στους τομείς της ΚΕΠΠΑ, της Δικαιοσύνης και των Εσωτερικών Υποθέσεων
 - ▣ Δημιουργία της έννοιας της Ευρωπαϊκής Ιθαγένειας
 - ▣ Ανάγκη Νομιμοποίησης - Συναπόφαση για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
 - ▣ **Διεύρυνση αρμοδιοτήτων**
 - ▣ Βιομηχανική Πολιτική, Πολιτική του Καταναωτή, Παιδεία...

Relaunch - Πολιτικοποίηση

- Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ - 1997
 - 1995: Διεύρυνση Αυστρίας, Φιλανδίας και Σουηδίας - η ΕΕ των 15 (κοινές αξίες με άλλα κμ)
 - Αιτήσεις από τέως Σοβιετικές χώρες - πολλές εντάχθηκαν μετά απο διαπραγματεύσεις
 - Η Συνθήκη του Αμστερνταμ προετοίμασε την ΕΕ για τη Διεύρυνση προς Ανατολάς - ΕΕ των 28 (διαφορετικό κοινωνικοπολιτικό υπόβαθρο)

- ΚΡΙΤΙΚΗ
 - Δεν κατάφερε να προετοιμάσει κατάλληλα
 - Περίπλοκο Νομικό σύστημα
 - Το πρόβλημα της Νομιμοποίησης έγινε βαθύτερο

Relaunch - Πολιτικοποίηση

- Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΝΙΚΑΙΑΣ - 2001
- Επίλυση προβλημάτων της Συνθήκης του Αμστερντάμ
 - + Πέτυχε να προετοιμάσει για τη Διεύρυνση
 - - Κατά τα άλλα μη παραγωγική και περιέπλεξε πιο πολύ τα πράγματα (αρμοδιότητες, πυλώνες κτλ)
- Δημοψηφίσματα στη Δανία & Ιρλανδία
 - Αποτυγχάνει στην Ιρλανδία - περνάει με τη δεύτερη μετά από παραχωρήσεις για την Ιρλανδική ουδετερότητα (opt out)
 - Πετυχαίνει με μικρή πλειοψηφία στη Δανία

Relaunch - Πολιτικοποίηση

- ▣ 2004 ΣΥΝΟΔΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ
 - ▣ Πρόεδρος: Giscard D' Estaign
 - ▣ Σύνοδος: “Η Στιγμή της Φιλαδέλφειας” (founding of the US)
 - ▣ Συνθήκη = “ΣΥΝΤΑΓΜΑ”

Relaunch - Πολιτικοποίηση

- ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΕΑΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ 2004
 - 1. Αντικατάσταση όλων των προηγούμενων συνθηκών
 - 2. Απαλοιφή των πολώνων
 - 3. Κωδικοποίηση των ψηφίσματων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου
 - 4. Δημιουργία Συμβόλων: Ευρωπαϊκή σημαία και ύμνο

 - 5. Να δοθεί στην ΕΕ νομική προσωπικότητα
 - 6. Ξεκαθάρισμα αρμοδιοτήτων της ΕΕ
 - 7. Κωδικοποίηση της αρχής της επικουρικότητας - subsidiarity (όλες οι αποφάσεις θα πρέπει να λαμβάνονται στο κατώτερο επίπεδο)
 - 8. Κωδικοποίηση του δικαιώματος της αποχώρησης
 - 9. Απλούστευση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων
 - 10. Αύξηση της ισχύος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου
 - 11. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο: και τοπικά θεσμοί της ΕΕ
 - 12. Δημιουργία 2 σημαντικών θέσεων (Πρόεδρο του Ευρ Συμβουλίου και τον Ύπατο Αρμοστή ΚΕΠΠΑ)
 - 13. Εισαγωγή νομοθετικής πρωτοβουλίας των πολιτών
 - 14. Εισαγωγή του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων - ίση νομική ισχύ με τις Συνθήκες

Relaunch - Πολιτικοποίηση

- ▣ ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΕΑΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ 2004
- ▣ ΚΡΙΤΙΚΗ

- ▣ Σημαντικά βήματα;
 - ▣ Μέτρια σε σχέση με το Μαστριχτ

- ▣ 10 χώρες κατέφυγαν σε δημοψηφίσματα
 - ▣ Ισπανία και Λουξεμβούργο κέρδισαν
 - ▣ Γαλλία και Ολλανδία έχασαν
 - ▣ Όχι άλλα δημοψηφίσματα
 - ▣ Το ΣΥΝΤΑΓΜΑ ήταν νεκρό

Relaunch - Πολιτικοποίηση

- ▣ ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΕΑΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ
- ▣ Περίδος Περιουλλογής
- ▣ Προτείνεται ΝΕΑ Συνθήκη = Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ
 - ▣ Κοντά στην ΣΥΝΘΗΚΗ για το ΣΥΝΤΑΓΜΑ
 - ▣ ΧΩΡΙΣ λόγο για ΣΥΝΤΑΓΜΑ!
- ▣ 1-4 της προηγούμενης Πρότασης Συνθήκης για το Σύνταγμα απορρίφθηκαν
 - ▣ Όλες οι άλλες Συνθήκες έμειναν σε εφαρμογή
 - ▣ Απλοποιήθηκε η δομή των πυλώνων (ΚΕΠΠΑ = κράτη, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων = Ευρωπαϊκοί Θεσμοί)
 - ▣ Καμία Κωδικοποίηση για τα Ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου
 - ▣ Όχι ΣΥΜΒΟΛΑ: όχι σημαία ή ύμνος

Relaunch - Πολιτικοποίηση

- ▣ Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ 2007

- ▣ ΚΡΙΤΙΚΗ
 - ▣ Αμφιλεγόμενη Συνθήκη
 - ▣ Τη χρησιμοποιούν οι Ευρωσκεπτικιστές
 - ▣ Οι ηγέτες δεν υποχωρούν σε δημοψηφίσματα

 - ▣ Δημοψήφισμα μόνο στην Ιρλανδία
 - ▣ Αποτυγχάνει με μικρή απόσταση
 - ▣ Περνάει στη δεύτερη προσπάθεια

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ!

Φάσεις Εξέλιξης Ευρωπαϊκής Ενοποίησης

Μελετώντας την εξέλιξη της Ευρωπαϊκής ενοποίησης παρατηρούμε
ότι:

Πρόκειται για μια χαοτική ζούγκλα!

Η ΕΕ περνάει μέσα από επεισόδια **πολιτικής καινοτομίας** σε
επεισόδια **πολιτικής σκλήρυνσης** (policy innovation vs sclerosis).

(τι εννοούμε πολιτική καινοτομία και τι πολιτική σκλήρυνση)

Παρόλα αυτά, είτε μέσα από τη συμβατική νομοθεσία είτε μέσα από την
παραγωγή «soft law»* η διαδικασία της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης
προχωρά και ωριμάζει.

*Soft law refers to rules that are neither strictly binding in nature nor completely lacking legal significance. In the context of international law, soft law refers to guidelines, policy declarations or codes of conduct.

Τι είναι Ευρώπη και τι Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση Βασικές Έννοιες

- Ένα από τα βασικά ερωτήματα που απασχολούν τους επιστήμονες που ασχολούνται με την Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση είναι η φύση της ΕΕ.
 - Κράτος
(γεωγραφικά όρια - κυριαρχία/νόμοι - πολιτική ανεξαρτησία - νομιμοποίηση)
 - Διεθνής οργανισμός
 - Περιφερειακός οργανισμός

Η ΕΕ δεν είναι ούτε κράτος ούτε ένας κλασικός διεθνής οργανισμός (Wallace et al 2010) αλλά μάλλον ένα ιδιαίτερο πείραμα πολιτικής οργάνωσης που ενσωματώνει το εθνικό στο Ευρωπαϊκό και το Ευρωπαϊκό στο εθνικό (Laffan et al 2000).

- Η ΕΕ υπάρχει για να παρέχει «συλλογικά αγαθά» όπως η ενιαία αγορά, το ενιαίο νόμισμα και διεθνή δύναμη, που δεν μπορούν τα κ-μ από μόνα τους (ή τόσο καλά) να παρέχουν.
- Suis Generis: Αυτό που την κάνει να ξεχωρίζει είναι οι «θεσμοί» της. Δεν μοιάζει με κανέναν άλλο θεσμό που βρίσκουμε σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο.

‘Όραμα για την Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση

- ▣ 2 Κύριες Τάσεις
 - ▣ Supranationalism (υπερεθνισμός)
 - ▣ Intergovernmentalism (διακυβερνητισμός)

Υπερεθνισμός - Supranationalism

1. Συνεχίζουμε για ολοένα και μεγαλύτερη/βαθύτερη Ένωση
2. Όχι μεγάλα βήματα (Πολιτικής Ολοκλήρωσης)
3. Λειτουργική Λογική: μακροπρόθεσμη στρατηγική, βήμα-βήμα, ενίσχυση θεσμών, συντονισμός πολιτικών
4. ΑΚΑ: Ολοκλήρωση με το ατσάλι (χωρίς συνδιάλεξη με το κοινό κτλ)

Προσωπικότητες

1. Jean Monnet
2. Jacques Delors
3. Mario Draghi?

Διακυβερνητισμός - Intergovernmentalism

1. Απορρίπτει ισχυρούς Ευρωπαϊκούς θεσμούς (faciliators)
2. Συντονισμένη Συνεργασία
3. Αληθινή εξουσία ανήκει στα κράτη μέλη

Προσωπικότητες

1. Charles de Gaulle
2. Margaret Thatcher
3. David Cameron

Σημαντικό είναι να δούμε αν ο ρόλος των **κυβερνήσεων** των κρατών-μελών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων στην ΕΕ και στην περαιτέρω πορεία της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης

- ▣ παραμένει ως εξέχοντας
- ή
- ▣ έχει αρχίσει να διαβρώνεται μέσα από την παρουσία **υπερεθνικών δρώντων,**
 - υπερεθνικά Ευρωπαϊκά όργανα,
 - άλλες ομάδες συμφερόντων,
 - οι λεγόμενοι «γραφειοκράτες»,
 - άλλες περιφερειακές & τοπικές οργανώσεις,
 - εταιρίες κτλ

Οι κύριες θεωρητικές προσεγγίσεις για την Ευρωπαϊκή ενοποίηση.

Διεθνής Οργανισμός

- ❖ Θεωρίες Διεθνών Σχέσεων, (διάδραση μεταξύ κρατών – όχι στα χαρακτηριστικά των κρατών – έμφαση στα κίνητρα και τις δυναμικές πίσω από τη διαδικασία ολοκλήρωσης)

Η

Πολιτικό σύστημα με το δικό του σχηματισμό – (Sbragia, 1992; Hix, 2005)

- ❖ Συγκριτική Πολιτική (Μελέτη διαφορετικών πολιτικών συστημάτων με έμφαση στη **δομή και λειτουργία** τους. Μελέτη των **θεσμών και διαδικασιών**, πώς ασκείται η πολιτική εξουσία σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, πώς σχετίζονται οι Ευρωπαίοι πολίτες με τους θεσμούς & η επιρροή των κομμάτων, των εκλογών, των ομάδων συμφερόντων)
- ❖ Δημόσια Διοίκηση (Μελέτη των **δράσεων** που πήραν ή απέφυγαν **οι κυβερνήσεις** για να καλύψουν τις ανάγκες της κοινωνίας - Έμφαση στη **διαδικασία λήψης αποφάσεων** – τις δυνατότητες και τα όρια της – την επιρροή της ΕΕ και των κρατών μελών – στην διαμόρφωση της στρατηγικής και της πολιτικής ατζέντας, των σχεδίων δράσης και της εφαρμογής τους)

ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ και όχι ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Η άσκηση εξουσίας εξηγείται με έμφαση στις **διαδικασίες** και τους πολλούς και διαφορετικούς **δρώντες** και όχι στους θεσμούς!

- ❖ Κυριαρχία (Μελέτη του δικαιώματος να **ασκείται εξουσία**, συνήθως από κυρίαρχα κράτη όπου υπάρχει η έννοια της γεωγραφικής ακεραιότητας και της πολιτικής ανεξαρτησίας).

Τα κράτη παραδίδουν μέρος της κυριαρχίας τους προς την ΕΕ; Την έχουν χάσει ή την διανείμουν; Πώς **μοιράζεται** η κυριαρχία ανάμεσα στα κράτη και τους θεσμούς και πώς οι εθνικές κυβερνήσεις δρουν μέσα και με τους Ευρωπαϊκούς θεσμούς;

Η διαδικασία διαμόρφωσης της Ευρωπαϊκής πολιτικής είναι αποτέλεσμα:

- ▣ 1. Μιας σειράς πολυ-επίπεδων παιγνίων (multi-level games) ανάμεσα σε ένα συνεχώς αυξανόμενο αριθμό πολιτικών δρώντων τόσο δημόσιων όσο και ιδιωτικών?
- ▣ 2. των κυρίαρχων συμφερόντων των κρατών μελών?
- ▣ 3. συμβιβασμών μεταξύ εθνικών και υπερεθνικών οργάνων?
- ▣ 4. Άλλο;

ΕΕ: Υπερεθνική οντότητα

- ▣ Το θεσμικό σύστημα της ΕΕ είναι μοναδικό
- ▣ Η ΕΕ είναι μια υπερεθνική (supranational) οντότητα.
- ▣ Τα κράτη μέλη έχουν παραδώσει μέρος της εθνικής του κυριαρχίας στους Ευρωπαϊκούς θεσμούς.

ΑΛΛΑ ΟΧΙ ΟΛΗ!!!!

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ!

Ευρωπαϊκοί Θεσμοί

http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/index_el.htm

□ Η ΕΕ αποτελείται από 6 κύριους θεσμούς

- Την Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Το διοικητικό όργανο της ΕΕ
- Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: Το νομοθετικό όργανο της ΕΕ
- Το Συμβούλιο των Υπουργών και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο
- το Δικαστήριο που εξασφαλίζει την τήρηση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας, ερμηνεύει την ευρωπαϊκή νομοθεσία προκειμένου να εξασφαλίσει ότι εφαρμόζεται με τον ίδιο τρόπο σε όλα τα κράτη της ΕΕ. Επίσης διευθετεί νομικές διαφορές μεταξύ ευρωπαϊκών κυβερνήσεων και θεσμικών οργάνων της ΕΕ. Φυσικά πρόσωπα, εταιρείες ή οργανισμοί μπορούν επίσης να εισάγουν υποθέσεις ενώπιον του Δικαστηρίου σε περίπτωση που πιστεύουν πως τα δικαιώματά τους έχουν παραβιαστεί από κάποιο θεσμικό όργανο της ΕΕ.
- Ελεγκτικό Συνέδριο (Court of Auditors) που ελέγχει τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων της Ένωσης. ελέγχει τα οικονομικά της ΕΕ. Αρμοδιότητά του είναι η βελτίωση της δημοσιονομικής διαχείρισης της ΕΕ και η σύνταξη εκθέσεων σχετικά με τη χρήση των δημόσιων πόρων.

□ Επικουρικοί Θεσμοί

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα που είναι υπεύθυνη για την ευρωπαϊκή νομισματική πολιτική, διαχειρίζεται το ευρώ και διαφυλάσσει τη σταθερότητα των τιμών στην ΕΕ. Επίσης είναι αρμόδια για τη χάραξη και την εφαρμογή της οικονομικής και νομισματικής πολιτικής της ΕΕ.

- άλλα θεσμικά όργανα και διοργανικούς φορείς με ειδικό ρόλο:

Άλλα θεσμικά όργανα (α)

- την [Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης](#) (ΕΥΕΔ) που επικουρεί τον Υπάτο Εκπρόσωπο της Ένωσης για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας.
 - Ο/Η Υπάτος Εκπρόσωπος προεδρεύει του Συμβουλίου Εξωτερικών Υποθέσεων και εφαρμόζει την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας, ενώ παράλληλα μεριμνά για τη συνοχή και τον συντονισμό της εξωτερικής δράσης της ΕΕ. Η θέση αυτή θα περάσει τον Νοέμβριο από την Βρετανή **Catherine Ashton** στην Ιταλίδα **Federica Mogherin**, Υπουργό Εξωτερικών της Ιταλίας.
 - έχει δημιουργηθεί στην πράξη μια «**τρόικα**» της ΕΕ, την οποία αποτελούν τα τρία κύρια όργανα της ΕΕ: Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, ο Πρόεδρος της Επιτροπής και ο Υπάτος Εκπρόσωπος για την ΚΕΠΠΑ,
- την [Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή](#) που αντιπροσωπεύει την κοινωνία των πολιτών, τους εργοδότες και τους εργαζομένους,
- την [Επιτροπή των Περιφερειών](#) που εκπροσωπεί την τοπική αυτοδιοίκηση και την περιφερειακή διοίκηση,
- την [Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων](#) που χρηματοδοτεί επενδυτικά έργα της Ένωσης και βοηθάει μικρές επιχειρήσεις μέσω του [Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων](#),

Αρμοδιότητες Υπατη Εκπρόσωπος της Ένωσης για την ΚΕΠΠΑ

Η Υπατη Εκπρόσωπος της Ένωσης για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας, συγκεντρώνει σημαντικές εξουσίες και αρμοδιότητες, όπως:

- ▣ Είναι **Πρόεδρος του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων** (που συγκροτείται από τους Υπουργούς Εξωτερικών), ενώ παράλληλα κατέχει την θέση ενός εκ των Αντιπροέδρων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.
- ▣ Είναι **επικεφαλής** της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ) – European External Action Service (EEAS) - από την οποία επικουρείται στο έργο του.
- ▣ Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, **συμβάλλει** με τις προτάσεις του προς το Συμβούλιο στη **διαμόρφωση της ΚΕΠΠΑ**, την οποία ασκεί, **υλοποιεί τη διεθνή εκπροσώπηση της ΕΕ**, συντονίζει την Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) και έχει τον **πολιτικό έλεγχο και τη στρατηγική διεύθυνση των επιχειρήσεων διαχείρισης κρίσεων**, που διεξάγονται από την ΕΕ.
- ▣ Διασφαλίζει την **εφαρμογή των σχετικών αποφάσεων που εκδίδουν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Συμβούλιο της ΕΕ**, και είναι **αρμόδιος για τον προϋπολογισμό εξωτερικών σχέσεων** που παλιότερα χειριζόταν ο Επίτροπος για τις εξωτερικές σχέσεις.
- ▣ Επίσης, **εκπροσωπεί την ΕΕ επί ζητημάτων που εμπíπτουν στην ΚΕΠΠΑ**, διεξάγει τον πολιτικό διάλογο με τρίτους εξ ονόματος της Ένωσης και εκφράζει τη θέση της Ένωσης στους διεθνείς οργανισμούς και στις διεθνείς διασκέψεις.
- ▣ Υπό την Υπατο Εκπρόσωπο λειτουργούν το σύνολο των οργάνων (στρατιωτικής και μη στρατιωτικής) διαχείρισης κρίσεων στην ΕΕ, όπως είναι η Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας, η Στρατιωτική Επιτροπή και Στρατιωτικό Επιτελείο, το Κέντρο Ανάλυσης Πληροφοριών, η Μονάδα Σχεδίασης Πολιτικής και Έγκαιρης Ενημέρωσης, η Διεύθυνση Χειρισμού Κρίσεων και Σχεδιασμού, και η Διεύθυνση Σχεδίασης και Χειρισμού Μη στρατιωτικών Δυνατοτήτων. Επιπλέον, ο Υπάτος Εκπρόσωπος προΐσταται των υποστηρικτικών υπηρεσιών της ΕΕ, όπως είναι ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας, το Δορυφορικό Κέντρο και το Ινστιτούτο Μελετών Ασφάλειας

Άλλα θεσμικά όργανα (β)

- ▣ τον Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή που ερευνά τις καταγγελίες πολιτών κατά των θεσμικών οργάνων ή οργανισμών της ΕΕ για λόγους κακής διοίκησης,
- ▣ τον Ευρωπαϊό Επόπτη Προστασίας Δεδομένων που διαφυλάττει τον απόρρητο χαρακτήρα των προσωπικών δεδομένων των πολιτών,
- ▣ την Υπηρεσία Εκδόσεων που δημοσιεύει πληροφοριακό υλικό σχετικά με την ΕΕ
- ▣ την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Επιλογής Προσωπικού που προσλαμβάνει προσωπικό για τα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης,
- ▣ την Ευρωπαϊκή Σχολή Δημόσιας Διοίκησης που παρέχει επιμόρφωση σχετικά με συγκεκριμένους τομείς στο προσωπικό της ΕΕ
- ▣ μια σειρά εξειδικευμένων οργανισμών και αποκεντρωμένων φορέων που έχουν διάφορα τεχνικά, επιστημονικά και διοικητικά καθήκοντα

Αρχή της Επικουρικότητας

- Η ΕΕ λειτουργεί σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας (principle of "**subsidiarity**"), η οποία χαρακτηρίζει τα περισσότερα federal ομοσπονδιακά συστήματα. Σύμφωνα με την αρχή αυτή, η ΕΕ έχει δικαιοδοσία μόνο σε αυτές τις πολιτικές οι οποίες δεν μπορούν να διεκπεραιωθούν αποτελεσματικά σε κατώτερα επίπεδα διακυβέρνησης (όπως το εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο).

Η Διαδικασία λήψης αποφάσεων στην ΕΕ

> Η Διαδικασία λήψης αποφάσεων στην ΕΕ και ο ρόλος των κρατών μελών.

- Αλλαγές που έχουν συντελεστεί μέσα στο χρόνο με έμφαση στην εισαγωγή της «συναπόφασης» co-decision ή όπως μετονομάστηκε της λεγόμενης «συνήθους νομοθετικής διαδικασίας».
- «Νέες μορφές διακυβέρνησης» 'new modes' of governance, και ο Συνταγματικό χαρακτήρας της ΕΕ μετά τη Νίκαια και τη Λισαβόνα;
- Ο ρόλος των αλλαγών αυτών στη διαδικασία της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης. - QVO VADIS EUROPA?

Ευρωπαϊκή Ιθαγένεια και ο διάλογος για τον εκδημοκρατισμό της ΕΕ
(από τις 4 ελευθερίες στα πολιτικά δικαιώματα);

- Δικαιώματα για πολίτες εκτός ΕΕ «non-citizens» και Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων;
- Το Δημοκρατικό Έλλειμμα' και ζητήματα νομιμοποίησης; (checks and balances and/vs politicization approaches). <http://www.constitutionalism.gr/site/%CE%BB%CE%B9%CF%83%CE%B1%CE%B2%CF%8C%CE%BD%CE%B1-%CF%83%CF%8D%CE%BD%CF%84%CE%B1%CE%B3%CE%BC%CE%B1/>
- <http://www.constitutionalism.gr/site/%CE%BB%CE%B9%CF%83%CE%B1%CE%B2%CF%8C%CE%BD%CE%B1-%CF%83%CF%8D%CE%BD%CF%84%CE%B1%CE%B3%CE%BC%CE%B1/>
- http://www.constitutionalism.gr/site/wp-content/uploads/2013/08/2010_Kanelloroulou.Neda_H-Συνθήκη-της-Λισσαβώνας-καιη-εθνική-συνταγματική-τάξη.pdf

- [Σκέψεις για το Δήμο και τη Δημοκρατία στην Ευρωπαϊκή Ένωση](#)

- Γιατί κάποιος πρέπει να ασχολείται?

Νέες Ευρωπαϊκές πολιτικές

- ✓ Πολιτική της Έρευνας και της Τεχνολογίας
 - ✓ Ιστορική αναδρομή (Από τα προγράμματα πλαίσιο (FP5-7) στο HORIZON 2020)
 - ✓ Τι είναι το HORIZON 2020
 - ✓ Ποια προγράμματα θα ήταν ενδιαφέροντα για εμάς (παρουσίαση προγραμμάτων)

- ✓ Άλλες Ευρωπαϊκές πολιτικές
 - Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας,
 - Νομισματική Πολιτική,
 - Μετανάστευση,
 - Άλλη

Γενικές κατευθύνσεις: Και μετά τι;

- ✓ Ερευνητικά προγράμματα,
- ✓ Πρακτική Άσκηση,
- ✓ Διδακτορικό σε Πανεπιστήμια στην ΕΕ.